

Americké testy pušky

Ing. JIŘÍ FENCL

O účasti československé samonabíjecí pušky ZH 29 v soutěži o novou základní zbraň jednotlivce armády Spojených států se zatím nejpodrobněji psalo ve Střeleckém magazínu č. 8–9/1996. Zatímco tehdy se autor zaměřil na zaoceánskou cestu a střelecké zážitky konstruktéra zbraně Emanuela Holka, tentokrát se blíží podíváme na průběh vlastní soutěže, o němž sepsal podrobnou zprávu Holkův průvodce a tlumočník Dr. Ing. Eduard Pelich.

ZH 29

Nakonec ale k jeho zavedení v USA nedošlo a vrch si udržel stávající náboj 30-06 Springfield.

Pušky Emanuela Holka

Emanuel Holek nenavázal po svém příchodu ze Strakonice do Brna na starší řešení strakonické pušky HB (Holek-Beneš), ale začal se hned v roce 1928 věnovat nové konstrukci, jejíž vývoj nakonec vyústil ve známý model ZH 29. Vývojové vzorky pušek „Z“, „H.2“ a „H.3/Z.III“ už byly svého času podrobně popsány ve Střeleckém magazínu. Tato řada prototypů vznikala postupně v souvislosti se zájmem čs. armády, která je průběžně zkoušela a na základě výsledků určovala své další požadavky. Její přístup k eventuálnímu zavedení samonabíjecí pušky byl ovšem dost vlažný, protože teprve nedlouho předtím byla do výzbroje zavedena opakačka vz. 24 a navíc se dokončovalo vyzbrojení kulometem ZB vz. 26. Přesto ale čs. armáda nespouštěla problém samonabíjecí pušky ze zřetele, o čemž svědčí řada dlouhodobě probíhajících zkoušek.

Novou brněnskou řadu Holkových pušek, využívajících k funkci opět tlaku plynů na píst, charakterizuje dlouhá, tenká a výrobně dost složitá pístnice vcelku s pístem i s nosičem, závořík kývající se při odemykání a uzamykání ve vodorovné rovině a plynový násadec s regulací přívodu plynů (po uzavření přívodu plynů zbraň funguje jako opakačka). Po vystřelení posledního náboje zůstává závěr otevřený k nabíjení pěti náboji z pásku shora nebo zásobníky na 5 nebo 10 nábojů zespodu (dal se použít i zásobník kulometu vz. 26 na 20 nábojů). Zajímavé je především odvislé roviny vyosené uložení hlavně a celého plynového ústrojí. Důvodem tohoto neobvyklého řešení byla snaha nahradit vyklonění pažby doprava bez nutnosti jejího tvarování, tak aby mohl střelec mířit i s nasazenou plynovou maskou.

▣ Složení komise a účastníci amerických zkoušek v létě 1929 (zleva doprava podle dobové popisky: Commander G. L. Schuyler (US Navy), Col. Edwin Butcher, Brig. Gen. G. S. Simmons (předseda komise – vládního výboru), J. D. Pedersen, Col. James J. O'Hara, Maj. Charles Mettler, J. E. Browning (nevlastní bratr slavného J. M. Browninga), John Garand, E. Holec, M. H. Thompson, Dr. E. Pelick (Pelich))

Emanuel Holek (1899–1982), konstruktér meziválečných armádních samonabíjecích pušek a spoluautor lehkých kulometů ZB, absolvoval v rámci své profese celou řadu zahraničních misí a střeleckých soutěží, při kterých se propagovaly výrobky čs. zbrojovek. Podle smlouvy s brněnskou Zbrojovkou z 15. 12. 1928 se totiž zavázal „k práci na samonabíjecí pušce“ a „k předvádění zbraní zbrojovky doma i v cizině“. Sám také později v žádosti o potvrzení zaměstnaneckého poměru pro přiznání II. stupně důchodu uvádí právě toto datum jako začátek své činnosti střelce a mechanika a ve svých pamětech hned dodává, že „pro tyto soutěže byli vybíráni nejlepší střelci a mechanici“. Tak se mj. v roce 1929 zúčastnil také soutěže o novou pušku

pro americkou armádu. (Za týmž účelem navštívil USA v roce 1934 ještě jednou s modelem ZH 32, současně byly tehdy předváděny i další zbrojovacké zbraně.)

Situace v USA

Americké ministerstvo války začalo zkoušet různé typy samonabíjecích pušek vlastně už v roce 1905. Zkušenosti z první světové války pak prokázaly, že účinný dostřel armádní opakačky nepřesahuje 1000 y/914 m a že pokud by se zmenšila ráže stávajícího armádního náboje 30-06 Sprg/7,62 mm na novou ráži J. D. Pedersena .276/7 mm, bylo by možno snáze zkonstruovat pušku vyhovující armádním požadavkům menším zpětným rázem, nižší hmotností i lepší ovladatelností. Nový náboj se ověřoval právě během zkoušek v roce 1929.